

5. Кусков А.С., Джаладян Ю.А. Транспортне забезпечення у туризмі: підручник. Харків: Фоліо, 2016. 356 с.
6. Осипова О. Я. Транспортне обслуговування в туризмі: підручник. Харків: Фоліо, 2012. 400 с.

Божевська Д. В.

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

*Науковий керівник – ст. викладач кафедри
туристичного та готельного-ресторанного бізнесу*

Павлоцький В. Я.

СУТНІСТЬ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ

КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

Туризм в ХХІ сторіччі відіграє важливу роль в економічному, історичному, культурному духовному, політичному житті країни та перетворюється на засіб досягнення порозуміння й толерантності у відносинах між різними державами та етносами. Урахування потреб і мотивацій різних категорій туристів сприяє повнішому використанню культурного потенціалу території країни, робить культурну спадщину регіонів доступною великому сегменту відвідувачів, реалізуючи освітню функцію туризму.

На сьогодні великою популярністю серед туристів користується культурно-пізнавальний туризм. Теоретичні дослідження цього виду туризму здійснює багато вітчизняних і закордонних вчених, а саме Г. Вишневська, М. Дрогомирецька, Л. Савранчук, В. Кифяк, О. Лойко, Е. Артьомова, В. Козлова та ін. В їх працях аналізуються сутність та форми організації культурно-пізнавального туризму, основні тенденції його розвитку в Україні та в світі.

Більшість згаданих авторів дотримуються думки, що культурно-пізнавальний туropolерейтинг – це створення особливого туристичного продукту, який пропонує цільовій аудиторії оригінальний маршрут та програму, спеціально розроблені спільними зусиллями закладів

культури та туроператора, коли додаткові доходи від цього одержують обидві сторони.

Серед багатьох існуючих визначень культурно-пізнавального туризму звертає увагу запропоноване Європейською асоціацією з освіти у сфері туризму та відпочинку, яка виділяє як змістовну домінуючу цього виду туризму саме «елемент навчання».

Культурно-пізнавальний туризм, в залежності від цілей та вподобань туристів, поділяють на кілька видів (див. табл. 1).

Таблиця 1

Види культурно-пізнавального туризму

№ з/п	Види культурно-пізнавального туризму	Характеристика
1.	Міський туризм	Місто як об'єкт туризму
2.	Етнографічний туризм	Ознайомлення туристів з місцевими обрядами та традиціями, способом життя людей на певній території, народними ремеслами
3.	Історичний туризм	Ціль туристів ознайомитися з історичними локаціями, подіями, які відбувалися на території, яку вони відвідують

Складено автором за джерелом [1]

Культурно-пізнавальні тури мають свою тематику і відрізняються максимальною насиченістю екскурсійними програмами. Серед різновидів екскурсій у складі послуг таких турів варто згадати природознавчі, літературні та театральні, історичні, етнографічні та фольклорні екскурсії [3]. В культурно-пізнавальному туризмі існує багато форм організації такого дозвілля. Кожен турист може обрати бажаний напрям і форму організації подорожі. Основні форми організації культурно-пізнавального туризму – це стаціонарна і маршрутна форми. Інформація про форми організації культурно-пізнавальних турів наведена у табл. 2.

При розробці маршрутних турів, коли туристи мають вирушити у культурно-пізнавальну подорож, треба так вибудувати маршрут, щоб заплановані для відвідування міста, знаходилися один від одного на відносно невеликій відстані, щоб надати туристам можливість відвідати якомога більше DESTINACIЙ, а не перебувати у дорозі.

Що стосується стаціонарних турів, то планується детальне вивчення культурних, історичних, етнографічних локацій.

Переважно, це якийсь туристичний центр, велике місто, наприклад, столиця держави або центр регіону [4].

Таблиця 2

Форми організації культурно-пізнавального туризму

№ з/п	Форма організації культурно-пізнавального туризму	Характеристика
1	Стаціонарна форма	Перебування туристів в туристичному центрі або одному місті
2	Маршрутні тури	Відвідування туристами декількох міст та центрів, пам'яток культури, історичних місць, які вибудовуються у вигляді маршруту подорожі

Складено автором за джерелом [4]

Туристичним фірмам, які планують та розробляють культурно-пізнавальні тури, треба пам'ятати, що основна цінність та ключове значення таких турів полягає у підтримці місцевої культури, збереженні культурно-пізнавальних та природних туристичних об'єктів і, головне, поліпшенні рівня життя місцевого населення [5, с.48].

Культурно-пізнавальні ресурси, в першу чергу, служать для організації культурно-пізнавальних видів рекреаційних послуг, оптимізують рекреаційну діяльність в цілому, виконуючи досить серйозні виховні функції.

Серед культурно-пізнавальних об'єктів головна роль належить культурним та історичним пам'яткам. Найбільш привабливі для туристів пам'ятки, які пов'язані з історичними та культурними подіями, що відбувалися на території місця, яке відвідують туристи. Пам'ятки історії та культури поділяють на наступні види: документальні пам'ятки, пам'ятки археології, пам'ятки історії, пам'ятки мистецтва. Детальна інформація про види пам'яток та їх характеристика наведені у табл. 3.

Кожен з вказаних видів пам'яток має сприйматись як різновид туристичних ресурсів при проектуванні культурно-пізнавальних турів. При проектуванні таких турів пріоритетне значення має ефективна співпраця

туроператорів із екскурсійними організаціями та закладами культури.

Таблиця 3

Види пам'яток історії і культури

Види пам'яток	Характеристика
Документальні пам'ятки	Архівні документи, рукописи, друковані видання
Пам'ятки археології	- старовинні предмети - кам'яні скульптури - кургани - місця поховань, городища - наскальні зображення - посуд - речі, якими користувалися пращури
Пам'ятки історії	будівлі, споруди, пам'ятні місця і предмети, пов'язані з найважливішими історичними подіями в житті народу
Пам'ятки мистецтва	До них відносяться твори монументального, образотворчого, декоративно-прикладного та інших видів мистецтва.

Складено автором за джерелом [2]

Підводячи підсумки, можна сказати, що культурно-пізнавальний туризм набирає обертів і все більше туристів вибирають його, як засіб пізнання. Завдяки культурно-пізнавальному туризму зростає інтерес до історії, культури, етнографії країни. В теперішній складний час, коли змінюються пріоритети вітчизняних туристів, історико-культурні особливості кожного регіону у поєднанні з його туристичними ресурсами можуть бути ефективно використані для формування доступних внутрішніх турів для задоволення потреб туристів.

Список використаних джерел:

1. Дутчак С.В., Дутчак М.В. Деякі аспекти виділення сегментів спеціалізованого туризму та їх стан на території Чернівецької області. Туристсько-краєзнавчі дослідження. 1999. № 2.
2. Культурно-пізнавальний туризм. URL: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=70114>
3. Організація рекреаційних послуг. URL: http://tourlib.net/books_ukr/velychko9-1.htm.
4. Пізнавальний туризм. URL : <http://poznayka.org/s43076t1.html>.
5. Туризм: реалії та перспективи сталого розвитку: матеріали Міжнар. наук-практ. конф., 23-24.10. 2014 р. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 418 с.